

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. נצירושלמן ארורה וזש זרובה אסתר ארורים כל הרשעים זרובים כל היהודים: **אין** בין יו"ט לשבת. נריך לומר דה"פ אין שום מלאכה אסורה לשבת שלא תהא אסורה ליום טוב אלא אוכל נפש בלבד אבל שאר חלוקים יש צניינן שזה בסקילה וזה זבלא:

כאן במכשירין שאי אפשר לעשות מערב יו"ט. משמע מדלא

(ר) פליגי אלא במכשירין מכלל דגוף האכלל שרי לעשות זיום טוב אע"ג

דאפשר לעשות מערב יו"ט ומדריב יהודה נשמע לרנן דהא לא פליגי עליה אלא במכשירין וא"כ קשיא דלמור

בפרק המלניע (שבת 97 ע"ה. ושם) החולב והמנבץ והממנץ והרודה חלות

דגש בשבת חייב חטאת היזד ציו"ט לוקה את הארבעים אע"ג דהוי אוכל נפש ואפי' לרנן דלמרי התם אסור

זה ואסור זה אין זו אלא משום שנות מ"מ מודו היכא דליכא אב מלאכה

דלוקה יש לומר דודאי אוכל נפש המתקלקל אס עושהו מאתמול מותר

לעשות ציו"ט אבל אוכל נפש דעדיף טפי כשהוא עשוי מאתמול כגון ההוא

דהמלניע אסור לעשותו ציו"ט אבל מכשירין דלא מתקלקל כשעשו

מאתמול זהא דדאי יש לחלק [צין] היכא דאפשר ללא אפשר:

חייבי כריתות בבב"ב היו. פ"ה בכלל ונכרתו הנפשות

העושות וקשה דאם כן הוי ליה למימר אחותו בכלל היתה כלומר בכלל

ונכרתו הנפשות ולא היה לו לכחוב כרת זה ויש לומר דה"פ חייבי כריתות

בכלל היו פ"י בכלל המלקיות בכלל אלת ואחת שי לאו ומה יצאת כרת

באחותו בלא לאו שהרי הכרת לא אלעטרין שהרי היתה בכלל ונכרתו אלא

ודאי יצתה לדונה בכרת (ה) ומינה נגמרו לכל האחרים כדון דכר

שהיה בכלל:

אלא

קיימת בנו רבינו

ומשלוח מנות איש לרעהו

(א) ומתנות לאביונים רבה שדר ליה למרי

בר מר ביד אביי מלא (ב) טסקא דקשבי ומלי

כסא קמחא דאבשונא אמר ליה אביי השתא

אמר מר אי הקלאה מלכא ליהוי דיקולא

מצואריה לא נחית הדר שדר ליה איהו מלא

טסקא דונגבילא ומלא כסא דפלפלתא

אריכא אמר אביי השתא אמר מר אנא שדרי

ליה חוליא ואיהו שדר לי חורפא אמר אביי

כי נפקי מבי מר הוה שבענא כי מטאי

להתם קריבו לי שיתין צעי דשיתין מיני

קדירה ואכלי בהו שיתין פלוני ובישולא

בתייתא הוו קרו ליה צלי קדר ובועאי

למיכס צעא אבהרה אמר אביי היינו דאמרי

אינשי כפין עניא ולא ידע אי נמי רווחא

לבסימא שכיח אביי בר אבין ור' חנינא בר

אבין "מחלפי סעודתייהו להדדי אמר רבא

ימחייב אינשי לבסומי בפוריא עד דלא ידע

בין ארור המן לברוך מרדכי רבה ורבי זורא

עבדו סעודת פורים בהדי הודי איבסום

קם רבה שחמיה לרבי זורא למחר בעדי

רחמי ואחיה לשנה אמר ליה ניתי מר ונעבדי

סעודת פורים בהדי הודי אמר רבא

שעתא ושעתא מתרחיש ניסא אמר רבא

סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי

חובתו מאי טעמא ימי משתה ושמתה כתיב

רב אשי הוה יתיב קמיה (דרב כהנא) נגה

ולא אתו רבנן אמר ליה מאי טעמא לא אתו

רבנן (ג) דלמא מרדכי בסעודת פורים אמר ליה

ולא הוה אפשר למיכלה באורתא אמר ליה

לא שמיע ליה למר הא דאמר רבא סעודת

פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו אמר

ליה (ד) (אמר רבא הכי) [אמר ליה אין] תנא

מוינה ארבעין וימנין דמיה ליה כמאן דמנח בכיסיה: **מתני'** (ה) אין בין יום טוב

לשבת אלא אוכל נפש בלבד: **גמ'** הא לענין מכשירי אוכל נפש זה וזה שוין

מתניתין דלא כרבי יהודה דתניא (ו) אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש רבי

יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש (ז) אמר ר' ת"ק דת"ק אמר רבא: הוא וליא מכשירי

ה"ג קיימא בנו רבינו ומשלוח מנות. דהא תרי מנות איכא: **הדר** שנה ליה איסו לא גרסינן ליה הכא: **טסקא דקשבי**. שק מלא ממרים: **דאבשונא**. שנתייבשו החטים בתנור עזרין כרמל וקמח שלהן ממוק לעולם: **א"ל אביי**. לרבה: **השתא אמר מרי**. עכשיו יאמר מרי עליך: **אי הקלאה מלכא**

ליהוי דיקולא **מלואריה לא נחית**. הסל שהיה רגיל להוליך בעודו בן כפר ומאכיל לצהמתו לא יוריד עתה מראשו. כך אמה נעשית מלך וראש

בפומבדיתא ואיך שולה לו אלא דברים המצויין לכל: **חוליא**. מתיקא: **כי נפקי מיני מר**. כשילאמי מצית

אדווי רבה לילך לבית (א) אבא מרי בר מר הייתי שבע: **עני**. קערות של מיני מאכל: **דאיכסייא ללעא כתרסי**.

היימי חפץ לבוס הקערה אחריו. כל אכילה שלא דרכה נקרא כוסס: **רווחא לבסימא שכיח**. ריח מנזי

לדבר הממוק בתוך המעיים: **מחלפי סעודתייהו**. זה אוכל עם זה צפורים של שנה זו ובשניה סועד חברו עמו:

לאבסומי. להשתכר ציין: **ואיבסום**. נשתכרו: **נגה ולא אסו רבנן**. אחר היום ולא ברו המלמדים לבית המדרש: **מתני'** אין בין יום טוב לשבת.

לשבת. להיות מותר לכתלה זיום טוב מה שאסור בשבת. אבל לענין עונשין יש הרבה שזה בסקילה ובכרת

וזה בלאו גידול: **גמ'** זה וזה סוין. אסורין זיום טוב כשבת:

שאפשר. כגון סכין שנפגס מערב יום טוב: **שאי אפשר**. כגון סכין שנפגמה זיום טוב: **מתני'** זידי

אדם. יש צה מיתת צ"ד: **גמ'** אסור יום הכפורים מסחייב בנפשו. דלסוק כרת כמיתת צ"ד דין דמי: **ופטורים**

מלשגס. אס הדליק גדישו של חזירו זיום הכפורים שאין פטומין אלל חיוב מיתת שנאמר ולא יהיה אסון

ענש יענש (שמות כא) הא אס יהיה אסון לא יענש: **כל חייבי כריתוס** שלקו. שהתרו בו עדים על לאו שעמו כרת ולקו צבית דין: **נפטרו**

מידי כריתוס. שזו און צית דין של מעלה ופערין: **סניאל**. דחלוקין:

ואס איסא. דנפטרו אילי ואילי זידי אדם הוא אף ציום הכפורים שר

מלקות על לאו שזו וצית דין כריתוס איתו מוכרת: **אמר רב נחמן**. לעולם

אינן חלוקין עליו חזיריו והא דקמני לאין זדונו זידי אדם: **הא מני ר'**

יחאק היא. דלמור בנסכת מכות(י) לאין מלקין בלאו היתנן לאהרת כרת

אפילו התרו בו למלקות וילף טעמיה מהאי קרא: **כל חייבי כריתוס**. של עריות היו בכלל ונכרתו הנפשות

העושות וגו' שכחוב בפרשת עריות (ויקרא יט): **למה ילאס כרת באהוסו**.

דכתיב בקדושים תהיו(ש) ואיש כי יקח את אחותו וגו': **לדונה בכרת ולא**

במלקוס. אס התרו בהן. ואף על גב דגדה נמי נשנית באותה פרשה לדבר

שנתחדש בה נשנית להערא(ש): **אפילו אלל כרת ומפילו (א) הכא ליכא**

למילף מינה שחלוקין על רבי ומינה אס התרו בו ולקה מיפטר:

מתני'

יצאת כרת באחורו. לפנמה. דכתיב בקדושים תהיו ואיש אשר יקח את אחותו וגו'. לדונה בכרת ולא במלקות. לכן שנה

בכרת שלחן לומר שאין בהן עונש אלל כרת בלדו (שם ג). רב אשי אמר אפילו תימא. ממני דענינא. רבנן. דלמני חייבי

כריתות יתן בכלל מלקות ארבעים ואפילו הכי מודו לר' מנשה דנפטרו מידי כריתות. ודקאמרת מיתת וכתב זידי אדם הוא, לא דמי, זה עיקר זדונו בידי אדם. עיקר עונש של שנת אדם דקאי בסקילה, ועיקר עונשו של יום הכפורים זידי מותם

דאע"ג דליכא חיוב מלקות בחייבי כריתות, הוא אינו עיקר החיוב, דכרת תמור ממלקות, ואי מודו בלא התראה הוא הוי בכרת ומלא חיובו התמור זידי שמים ואין כרת עיקר החיוב חלונין, וכן עיקר, מורי. ואית דפרשי עיקר זדונו מחיובו של כרת הוא

ואילו לא לכן נכתב, ולא נהיה דהא מכוויוו בהדדי מכוויוו ציה לרנן דלמני מלקות בחייבי כריתות איכא כל כרת הוא

(א) ענין מוספות ע"ז יד: ד"ה מצב פירושו קל מלא ממרים, (ב) עניוין פ"ב, (ג) אפסחים ג"ה, (ד) ובשאלות לפורים איתא דלמיני, (ה) ובשאלות איתא לא שמייע לו מנא מיניע רבא, (ו) ק"ל, (ז) ובכרת מה. ושי"ט, (ח) וצ"ה ל"ה, (ט) שבת ט: קדר. ק"ל: ביצה כ"ה: (י) ומוספתא פ"א, (י"א) ביצה ט: ע"ש, (י"ב) ז"ל אמר קרא, (י"ג) ביצה ט: ע"ש, (י"ד) ביצה כ: ע"ש, (ט) ענין מוספות ממות לז. ד"ה מפילין, (ט) שבעות ל. פסחים טו. לז. מכות ל. [מוס' פ"א ומוס' ז"ק פ"ו], (ט) ומכות ג"ה, (ט) מכות כ"ג: ע"ש, (ט) ובמכות איתא ר"ב ר' יחזקאל, (ק) מכות י: כ"ג: כריתות כ"ג, (ר) דף י"ג: ט, (ש) ויקרא ט, (ס) וצ"ה ד"ה, (פ) ז"ל ה"ה.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומשלות מות אש לרעהו רבה שדר לילי לציפוי וממתות לאבייטס נמחק: (ב) שם מ"ע לא אמו רבנן א"ל למנח: (ג) רש"י ד"ה כי נפקי וכו' לבית מרי לילי ומית אלא נמחק: (ד) הוכפרת ד"ה כל וכו' מדלא מפליג אלא במכשירין: (ה) ד"ה חייבי וכו' לדונה בכרת ולא במלקות ומינה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ומתות לאבייטס (ב) מ"ש וכו' מרש"י דל"ה לה:

מוסף רש"י

דקשבי. מין ממרים (ע"ז י"ד). רווחא לבסימא שכיח. כלומי המעיים מתרוסין לפנות מקום לדבר הממוק (ורבין פ"ב). היה עושה את יום הכפורים כשבת לתשלומין. המלקות גדיש זיום הכפורים ומתחייב כרת פטור מן המלקותין כאילו דלוקין בשנת אסא מחייב בנפשו מיתת צ"ד, דפשיטן לו דפטור מלשגס כדכתיב (שמות כא) ולא יצא אסון עונש יענש, הא אסון יהיה לא יענש, שאף יוכי"פ עתמתי זידי שמים ענכרמיס חיי וצמי, אסון הוא קריי, שנאמר (בדש"ה ג) ויקחו אסון, הלכך פטור מלשגס ופסחים כ"ט ור"ש ז"ל. ובמכות ל: ושבועות ג"ה. הא מני. ממני דענינא, ר' יצחק היא. ולהכי קאמר דודון כרת זידי שמים ולא זידי אדם, אלל מאן שפירא ליה דמלקות איכא בחייבי כריתות מודי לר' מנשה דנפטרו מידי כריתות כיון שלקו, ואמרינן ליה לר' יוחנן לאשמעין דחלוקין (מכות כ"ג). חייבי כריתות בכלל היו. כל חייבי כריתות של עריות בכלל היו דכתיב (ויקרא יט) כי כל אשר עשה מל המועדות האלה ונכרתו הנפשות וגו', ולמה

תורה אור השלם

1. כתיבם אשר נחו בקדם יהודים מאויביהם ויהודים אשר נהפך להם מיתן לשמחה ומאכל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות ומתנות לאבייטס: אהרן ט כב 2. ובימים הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יקרה לכם כל מעשה לא יעשה בהם אף אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: שמות יב טו 3. ארבעים יפגו לא יסוף כל יסף להבנות על אלה מבה רבה ונקלה אויף לעיניך: דברים כ"ה ג

רבינו חננאל

קיימת בנו רבינו (ב) ומתנות לאבייטס, כלומר תנחת אבייטס נתת לי מנה אחת והיא הירך, חזר שלח לו עגל וגו' קנני יין כו'. בסימא, פירוש פורים שאכלה בלילה לא יצא, מאי טעמא ימי משתה ושמתה כתיב. שיתין צאי ודשיתין מיני קדירה, פירוש קצרות במיני טעמים. **מתני'** אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש כדכתיב (וי' פ"י בשבת אסור ביום טוב. מותר. יש אף אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם, כגון אפיה ובישול וכיבא בתן. אבל מכשירי אוכל נפש כגון החריצא שאין בהם האבנים לבשל, וכגון חלוקין סכין לשרוט בה, וכיבא בתן, כגון זה שוין, כשם שאסור בשבת כן אסור ביום טוב. מתניתין דלא כר יהודה דתניא אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד שני אף אשר יאכל לכל נפש וגו'. והאי דכתיב לכם, לכם ולא לכלבים ולא לגרים, ר' יהודה מפרש אף במכשירי אוכל נפש שאי אפשר לעשותו מערב יום טוב, שני לכם, לכל צרכיכם. וגרסינן בפרק משילין פירות דאוקמה רב פא לאה דתנן אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד, בית שמאי היא. וירושלמי אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש, והא איכא אחיה וכתב בשבת ואין סקילה ולא כרת ביום טוב, ומכאן משילין פירות דרך ארובה ביום טוב אבל לא בשבת. (ונודו שחוקין עצי כשמים למילה ביו"ט אבל לא בשבת) אמר ר' יוסי והוא שפיל. (והו' התיי מורים הכמים לר' מאיר בחותמות שבקרקע וכו'. מהן הדליק נר של בטלה ביום טוב, אמרו משמיה דר' יוחנן לא תתיר ולא תאסור. **מתני'** אין בין יום הכפורים לשבת אלא שבת וזדונו סקילה בידי אדם ויום הכפורים המחללו בדרון חייב כרת בידי שמים. הא לענין תשלומין זה וזה שוין, שאין חייב בתשלומין דקם ליה ברובה מיניה. מני מתניתין ר' חנניא בן הקנה שפטר מן התשלומין בזה וכו'. דתניא ר' חנניא בן הקנה היה עושה את יום הכפורים בשבת לתשלומין כו'. תנן התם כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתות דברי ר' חנניא בן גמליאל, אמר ר' יוחנן חלוקין עליו חזיריו על ר' חנניא בן גמליאל, ואמרי בר פטור. [שלקו לא נפטרו. ויחזקו ר' חנניא בן גמליאל, דודנו בכרת, ואם המלקות פוטרונו נמצא גם זה ודונו בידי אדם. ואוקמה רב נחמן בר יצחק, לר' יצחק דתני ונכרתו הנפשות וכו' גם אחותו בכלל כל חייבי כריתות היא ולמה יצאת כרת באחורו לדונם במלקות.

(א) גי' דכתיב סוף כתיב כמו דאיתא פוטרונו כשקין בסוף הלכך ד' ובשאלות פ' ויקהל וכן היה גירסת בעל מגילת המאור כתיב גמ' בנר ג' בלל ד' ח"ג פ"ב.